



Alguns reptes del sistema educatiu públic

Inici de curs 2021-2022

20 de setembre de 2021

Alguns reptes del sistema educatiu públic

Inici de curs 2021-2022

Introducció

L'objectiu fonamental del present informe és analitzar la situació del sistema educatiu en aquest inici de curs 2021-2022, que es troba emmarcat en un entorn de gran complexitat. Per això compararem els indicadors educatius i de context més rellevants d'aquest curs i els posarem en relació amb els del passat i l'anterior, previ a la pandèmia.

CCOO aposta per la presencialitat completa en tots els nivells i ensenyaments, però acompanyada d'una inversió suficient per a una tornada segura i amb garanties de qualitat educativa. El curs passat no es va dotar als centres de tot el personal i recursos necessaris per a aquest fi, no es va generalitzar la ràtio màxima de 20 estudiants per aula en tots els nivells, però sí que es va aconseguir un augment considerable de recursos i efectius. En total, es van incorporar un total de 33.323 docents de reforç en l'educació pública no universitària i es van distribuir 2.000 milions d'euros entre les CCAA –del total de 16.000– per abordar la pandèmia. Aquest curs es planteja posar a la disposició de les autonomies 13.500 milions d'euros, però sense especificar quina quantitat ha de dedicar-se a Educació i sense acordar els criteris i requisits mínims que han de complir-se. Només es fa una recomanació pública a les CCAA que prioritzin l'educació. Aquesta circumstància suposarà un important desequilibri en el conjunt del sistema educatiu espanyol, ja que hi haurà comunitats amb diferents velocitats a l'hora d'implantar i desenvolupar mesures i d'invertir fons, a més de l'impacte que això tindrà per a la implementació de la LOMLOE.



CCOO, fent-se ressò de les preocupacions del professorat, del personal d'administració i serveis i de les famílies, ja va plantejar, abans de l'inici del curs passat, les mesures necessàries per a la presencialitat segura i amb garanties de qualitat educativa, que es poden consultar en aquest enllaç:

<https://fe.ccoo.es/baf451c03e9c65c6de2c6688718297d5000063.pdf>

En aquest informe hem actualitzat aquestes propostes i dades en funció del context actual i de les últimes estadístiques oficials.



El curs passat també vam realitzar un informe sobre mesures relatives a la salut laboral, plenament vigents:

<https://fe.ccoo.es/b45a4a831f285bb9a0e5e23b13027357000063.pdf>



Lluny d'avançar en les propostes per a enfortir l'equitat i la qualitat i, alhora, possibilitar una millor implantació de la LOMLOE, en el nou curs es plantegen menys recursos i plantilles, es flexibilitza la distància de seguretat i es permet tornar a les ràtios d'alumnat per aula anteriors a la pandèmia. El Govern dota de fons a les CCAA, però alhora s'acorda rebaixar els requisits, la qual cosa provoca una situació de difícil explicació. Repassarem amb quines plantilles s'inicia el curs en comparació amb l'anterior en l'ensenyament públic.

Cal tenir en compte, a més, que la pandèmia de la COVID-19 ha tingut un impacte educatiu molt important, especialment per a l'alumnat més vulnerable i amb més necessitats. El sistema educatiu tenia grans mancances abans de la pandèmia que ara s'han vist agreujades. Per això, CCOO considera que les millores educatives són urgents i han de convertir-se en estructurals si volem afrontar amb garanties els reptes que tenim per davant, entre d'altres, el desenvolupament de la LOMLOE i la nova Llei de Formació Professional.

Els centres, els seus professionals, l'alumnat i les famílies han fet una tasca ingent en una situació extrema amb els recursos limitats dels quals disposaven en tots els sentits i amb escàs suport de les administracions educatives, quan no amb indicacions vagues i, en alguns casos, canviants. Com veurem, no és el moment de retallar aquests recursos, ni materials ni personals, sinó d'incrementar-los i de millorar les condicions del professorat i del Personal d'Administració i Serveis (PAS) educatiu per a gestionar la complicada situació d'aquest curs i els esdeveniments amb totes les garanties de seguretat, equitat, inclusivitat i qualitat educativa.



D'altra banda, plantejarem la situació de les plantilles en relació amb la temporalitat i precarietat en l'ocupació i les places que serien necessàries per a complir **l'Acord de pla de xoc per a reduir la temporalitat en les administracions públiques** (<https://fe.ccoo.es/782241672c0010dbd91717bbe3f79179000063.pdf>) en el sector educatiu. En aquest sentit,

comentarem també el resultat dels últims processos selectius docents i les modificacions urgents per a complir els objectius d'estabilització.

Analitzarem també l'impacte que han tingut les polítiques privatitzadores en el sistema educatiu i l'evolució d'aquesta tendència en les diferents etapes, centrant-nos en les no obligatòries. Així mateix, ens detindrem en les necessitats del sistema per a fer realitat el repte d'universalitzar aquests ensenyaments.

Tots els quadres estadístics de l'informe són d'elaboració pròpia partint de les dades oficials del Ministeri d'Educació i Formació Professional, de les CCAA i del Butlletí Estadístic de Personal al Servei de les Administracions Públiques del Ministeri d'Hisenda i Funció Pública.

Plantilles de l'Educació Pública no universitària

Professorat

Exposarem les xifres reals de la plantilla extra que es va afegir el curs passat en professorat per a baixar les ràtios i a comparar-los amb els d'aquest. Algunes CCAA han inclòs en l'increment de contractació docent conceptes que no van dirigits a disminuir ràtios o a reforços, per la qual cosa hem ajustat les dades. A més, aquestes xifres aportades per les CCAA en alguns casos són en nombre de persones i en uns altres en contingent (jornades completes). Tenint en compte aquesta variable, hem procedit a homogeneitzar les dades en contingent net de plantilla.

4

Compararem aquestes anàlisis de les plantilles amb les que es requeririen per a fer realitat una baixada de ràtio a 20 estudiants en tots els ensenyaments, almenys de règim general, amb el professorat de suport i reforç associat a aquests grups extra necessaris per a millorar l'equitat i la qualitat educativa.

En la Taula 1 es planteja l'increment de plantilla docent que faria falta per aconseguir la presencialitat completa amb una ràtio de màxim 20 estudiants per grup en tots els nivells educatius partint de les plantilles abans de la Covid (curs 2019-2020).

	Increment necessari en Centres d'Educació Infantil i Primària (CEIP)	Increment necessari en Instituts d'E. Secundari (IES)	TOTAL
Andalusia	4.487	14.904	19.391
Aragó	286	190	476
Astúries, Principat de	393	544	937
Balears, Illes	653	912	1.565
Canàries	451	2.476	2.927
Cantàbria	164	426	590
Castella i Lleó	1.105	955	2.060
Castella-la Manxa	2.093	1.141	3.234
Catalunya	5.674	12.693	18.367
Comunitat Valenciana	1.678	6.698	8.376
Extremadura	609	181	790
Galícia	1.023	1.802	2.825
Madrid	4.888	7.606	12.494
Múrcia, Regió de	720	2.183	2.903
Navarra (Comunitat Foral de)	540	483	1.023
País Basc	555	595	1.150
Rioja, La	79	208	287
Ceuta	179	180	359
Melilla	311	258	569
Total	25.888	54.435	80.323

Taula 1. Càlcul de l'increment de plantilla docent necessària per a una presencialitat completa amb una ràtio màxima de 20 estudiants partint de les plantilles prèvies al Covid (curs 2019-2020).

S'ha partit de les ràtios mitjanes, realitzant els ajustos oportuns, i d'un nombre de docents per grup que permeti tenir els suports i reforços necessaris amb garanties d'atenció educativa de qualitat i equitat per a tot l'alumnat, prenent com a referència la mitjana estatal en aquest aspecte.

En la Taula 2 es poden comprovar les diferències de plantilles extra, en total i desglossat per CCAA, entre el curs passat i aquest.

	Plantilla extradelcurs 2020-21	Plantilla extradelcurs 2021-2022	Diferència	% Reducció
Andalusia	6.545	2.686	-3.859	-58,96%
Aragó	350	100	-250	-71,43%
Astúries, Principado de	480	392	-88	-18,33%
Balears, Illes	325	210	-115	-35,38%
Canàries	2.272	1.659	-613	-26,98%
Cantàbria	201	109	-92	-45,77%
Castella i Lleó	1.350	1.350	0	0%
Castella-La Manxa	2.558	2.558	0	0%
Catalunya	3.478	3.478	0	0%
Comunitat Valenciana	3.254	3.751	497	+15,27%
Extremadura	744	603	-141	-18,95%
Galícia	1.250	805	-445	-35,60%
Madrid	7.398	2.121	-5.277	-71,33%
Múrcia, Regió de	1.200	0	-1.200	-100%
Navarra (Comunitat Foral de)	660	379	-281	-42,58%
País Basc	678	678	0	0%
Rioja, La	220	220	0	0%
Ceuta	180	170	-10	-5,56%
Melilla	180	170	-10	-5,56%
Total	33.323	21.439	-11.884	-35,66%

Taula 2. Diferències de plantilla extra per CCAA entre el curs 2020-2021 i 2021-2022.

En molts casos s'elimina completament la baixada de ràtios i la plantilla extra que es manté va dirigida a alguns reforços educatius específics, que generalment cobreixen incompliments o mancances prèvies. Això podria ser positiu si aquest contingent es convertís en estructural, però sempre que se li afegís l'increment precís per a baixar també les ràtios. En el cas de Múrcia s'elimina tota la plantilla extra en qualsevol concepte i fins i tot es produeix una retallada addicional de 493 docents.

És molt curiós que, si el Govern repartirà proporcionalment els fons igual que el curs passat, algunes comunitats redueixin de manera dràstica la inversió addicional mentre unes altres la mantenen. El gran dubte és a què dedicaran les CCAA que retallen la quantia que se'ls transfereix, i quin seguiment i avaluació es farà dels fons distribuïts per a conèixer el seu impacte en la millora del sistema educatiu.

Per tot això, des de **CCOO** hem demandat reiteradament la creació d'una comissió dins de la Conferència Sectorial que permeti el seguiment dels fons destinats a Educació en les diferents CCAA.

Com podem veure, la situació actual dista enormement de la desitjable, i lluny de progressar en l'objectiu en aquest curs ens allunyem encara més d'ell, perquè s'han reduït les plantilles del curs passat

en un total de 11.884 efectius en el conjunt de l'Estat. Per a aconseguir la ràtio de 20 estudiants per aula, el curs passat haurien d'haver-se contractat 47.000 docents més, i aquest faltarien 58.884 comptant amb el personal del qual s'ha prescindit. L'increment de la inversió en professorat, partint de la situació pre-pandèmica, per a generalitzar aquesta ràtio mitjana de 20 estudiants per aula estaria entorn de 3.241.403.820 euros.

En la Taula 3 es pot comprovar en quina situació estaven les ràtios mitjanes d'alumnat per grup en el curs 2019-2020 (pre-pandèmica) i en el curs passat 2020-2021 en els diferents nivells educatius. A pesar que la ràtio mitjana, en alguns casos, sigui inferior a 20 estudiants per aula, és necessari aportar els recursos de personal docent suficients per a assegurar que cap centre ni cap unitat superi la ràtio màxima de 20 alumnes i alumnes.

	Infantil 2on cicle			Primària			ESO		
	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Dif.	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Dif.	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Dif.
Total	20,05	18,55	-1,50	21,08	19,34	-1,74	24,84	22,60	-2,24
Andalusia	20,92	20,47	-0,45	21,52	21,27	-0,25	26,63	26,47	-0,16
Aragó	18,23	16,29	-1,94	19,80	16,12	-3,68	19,61	15,62	-3,99
Astúries, Principat de	17,00	15,21	-1,79	18,84	16,42	-2,42	22,25	19,66	-2,60
Balears, Illes	20,14	16,93	-3,22	22,55	16,91	-5,64	24,43	21,26	-3,17
Canàries	19,20	18,55	-0,65	20,88	20,46	-0,42	24,28	18,43	-5,85
Cantàbria	18,03	16,85	-1,18	19,13	17,85	-1,28	23,11	21,20	-1,91
Castella i Lleó	17,58	15,40	-2,18	18,17	16,33	-1,84	22,40	19,74	-2,66
Castella-La Mancha	18,07	17,19	-0,89	18,84	17,35	-1,50	21,61	20,52	-1,10
Catalunya	21,60	21,22	-0,38	22,64	22,56	-0,08	28,46	28,22	-0,24
Comunitat Valenciana	19,39	17,60	-1,79	21,36	18,27	-3,08	25,47	21,64	-3,83
Extremadura	16,44	15,74	-0,70	17,15	15,73	-1,42	19,56	16,67	-2,88
Galícia	17,60	16,92	-0,67	18,94	18,15	-0,79	21,68	18,66	-3,02
Madrid	23,21	17,84	-5,38	23,83	18,30	-5,54	25,98	22,18	-3,80
Múrcia, Regió de	20,57	19,96	-0,61	21,44	20,70	-0,74	25,16	24,23	-0,92
Navarra (Com. Foral de)	17,99	17,52	-0,47	18,28	18,28	0,00	22,98	23,31	0,32
País Basc	18,51	18,28	-0,23	19,58	19,44	-0,14	20,86	20,15	-0,71
Rioja, La	19,99	16,33	-3,66	21,04	18,81	-2,23	23,09	20,63	-2,46
Ceuta	23,08	20,97	-2,11	25,21	23,20	-2,01	27,95	23,39	-4,56
Melilla	28,09	25,77	-2,33	28,50	28,45	-0,05	29,47	24,86	-4,60

Taula 3. Comparativa de ràtios mitjanes en Infantil, Primària i Secundària en els cursos 2019-2020 i 2020-2021.

La reducció mitjana de les ràtios en els centres d'Educació Infantil i Primària va ser de 1,5 estudiants per grup al segon cicle d'Educació Infantil i de 1,74 a Primària, mentre que a Secundària la ràtio mitjana va baixar en 2,24 estudiants per grup. La reversió a les xifres del curs 2019-2020 significa una gran reculada i la pèrdua d'una oportunitat per a continuar avançant en l'enfortiment d'un sistema educatiu amb major equitat i millor qualitat.

Finalment, en la Taula 4 recollim els indicadors de professorat per grup, una mesura de qualitat i equitat educativa, ja que incideix directament en l'atenció a la diversitat de tot l'alumnat.

	Curs 2019-2020		Curs 2020-2021		Dif. CEIP	Dif. IES
	CEIP	IES	CEIP	IES		
Total	1,64	2,57	1,63	2,49	-0,01	-0,08
Andalusia	1,41	2,66	1,54	2,78	0,13	0,12
Aragó	1,69	2,37	1,46	1,98	-0,22	-0,39
Astúries, Principat de	1,83	2,78	1,76	2,69	-0,07	-0,10
Balears, Illes	1,96	2,76	1,63	2,47	-0,32	-0,29
Canàries	1,62	2,42	1,74	2,21	0,12	-0,21
Cantàbria	2,07	3,10	2,03	3,16	-0,04	0,06
Castella i Lleó	1,83	2,65	1,77	2,52	-0,06	-0,13
Castella-La Manxa	1,78	2,23	1,75	2,22	-0,03	-0,01
Catalunya	1,64	2,63	1,60	2,57	-0,04	-0,06
Comunitat Valenciana	1,66	2,80	1,59	2,56	-0,06	-0,24
Extremadura	1,71	2,61	1,70	2,39	-0,01	-0,22
Galícia	1,52	2,53	1,52	2,41	0,00	-0,12
Madrid	1,53	2,22	1,42	2,13	-0,11	-0,08
Múrcia, Regió de	1,91	2,38	1,94	2,40	0,03	0,01
Navarra (Comunitat Foral de)	1,73	3,01	1,79	3,10	0,06	0,09
País Basc	2,00	2,82	2,02	2,86	0,01	0,04
Rioja, La	1,89	2,48	1,79	2,57	-0,10	0,08
Ceuta	1,91	2,32	1,97	2,24	0,06	-0,07
Melilla	1,90	0,00	2,18	2,10	0,28	-0,08

Taula 4. Indicadors de professorat per grup en Infantil i Primària (CEIP), i en Secundària (IES), en els cursos 2019-2020 i 2020-2021.

El professorat que es va assignar a cada grup nou pels desdoblaments per a baixar la ràtio el curs passat era menor que l'habitual per a un grup. Si volem disminuir les ràtios, augmentar el nombre de grups i millorar la qualitat i l'equitat educatives, hem de rectificar aquesta situació.

Personal d'Administració i Serveis Educatius (PAS educatiu)

Segons les dades oficials del Butlletí Estadístic al Servei de les Administracions Públiques, el PAS dels centres no es va modificar significativament entre gener de 2020 (curs 2019-2020) i gener de 2021 (el curs passat 2020-2021). L'explicació que podem donar a això és que, encara que es van fer contractacions específiques per la pandèmia, les plantilles van decaure en altres conceptes i, per tant, el total és similar.

CCOO exigeix un increment d'aquest personal tan necessari en els centres en tots els seus perfils: tant personal suficient per a funcions d'administració, control, informació i neteja, com que tots els centres tinguin personal d'infermeria i personal específic per a l'atenció de l'alumnat amb necessitats. El nombre d'efectius que s'han d'incrementar en total a nivell estatal estaria entorn de 36.260 persones, amb una inversió aproximada d'1.016.911.700 euros.

Estabilitat en l'ocupació i reducció de la temporalitat

Un dels reptes més importants de les administracions públiques, i de l'educació pública en particular, és la reducció de l'enorme temporalitat en les seves plantilles.

Els acords de 2017 i 2018 majoritàriament no han estat complerts per les diferents administracions educatives i la situació continua sent molt preocupant. Malgrat reprendre les convocatòries d'oposicions en 2021, després de la suspensió de les de 2020 per la pandèmia, i de les 56.496 places que s'han estabilitzat des de 2017, el percentatge de temporalitat docent continua estant en el 34,51% (29,10% si no tenim en compte l'extra-COVID), i el del PAS educatiu en un 51,08% (46,21% sense tenir en compte el contingent per la pandèmia).

Amb el nou **Acord de pla de xoc per a reduir la temporalitat en les administracions públiques**, subscrit per **CCOO** amb el Ministeri de Funció Pública, les administracions estan obligades a reduir la temporalitat al 8% en 2024. En aquest nou document s'estableixen mesures concises per aconseguir que les diferents administracions compleixin l'estipulat, com ara sancions i responsabilitats i també les indemnitzacions al personal temporal, que suposen tant una mesura compensatòria com dissuasiva per a evitar incompliments.

Professorat

En la Taula 5 podem comprovar els nivells de temporalitat, tant global com en les diferents CCAA, al gener de 2020. Prenem aquesta data en les estadístiques del Butlletí Oficial de Funció Pública per ser l'anterior als recursos extra-COVID, però CCOO també reclama que aquests recursos es converteixin en estructurals i s'estabilitzin com a plantilla fixa.

	Perso- nal interí	Personal total	% de tem- poralitat	8%	Diferència	Esta- biliza- ció 2021	Places de estabi- lizació necessàries
Andalusia	17.603	97.027	18,14%	7.762,16	9.840,84	3.409	6.431,84
Aragó	6.151	15.463	39,78%	1.237,04	4.913,96	72	4.841,96
Astúries, Principat de	3.777	11.012	34,30%	880,96	2.896,04	279	2.617,04
Balears, Illes	3.631	11.634	31,21%	930,72	2.700,28	866	1.834,28
Canàries	11.125	25.869	43,01%	2.069,52	9.055,48	548	8.507,48
Cantàbria	2.231	6.660	33,50%	532,8	1.698,2	224	1.474,2
Castella i Lleó	8.141	26.671	30,52%	2.133,68	6.007,32	625	5.382,32
Castella-La Manxa	7.811	27.249	28,67%	2.179,92	5.631,08	532	5.099,08
Catalunya	30.215	72.912	41,44%	5.832,96	24.382,04	1.559	22.823,04
Comunitat Valenciana	15.211	55.075	27,62%	4.406	10.805	2.017	8788
Extremadura	4.376	15.974	27,39%	1.277,92	3.098,08	263	2.835,08
Galícia	3.560	27.610	12,89%	2.208,8	1.351,2	1.466	-114,8
Madrid	10.084	47.669	21,15%	3.813,52	6.270,48	2.831	3.439,48
Múrcia, Regió de	4.573	18.606	24,58%	1.488,48	3.084,52	600	2.484,52
Navarra (Com. Foral de)	3.924	8.883	44,17%	710,64	3.213,36	562	2.651,36
País Basc	9.998	23.522	42,50%	1.881,76	8.116,24	500	7.616,24
Rioja, La	1.489	3.625	41,08%	290	1.199	104	1.095
Ceuta	430	1.340	32,09%	107,2	322,8	88	234,8
Melilla	882	1.811	48,70%	144,88	737,12	97	640,12
Exterior	200	1.127	17,75%	90,16	109,84		109,84
Total	145.412	499.739	29,10%	39.979,12	105.432,88	16.642	88.790,88

Taula 5. Nivells de temporalitat estatal i autonòmic al gener de 2020, segons el Butlletí Oficial de Funció Pública.

En el resum de dades s'inclou el càlcul de les places que serien necessàries en concepte d'estabilització per a complir l'objectiu d'una temporalitat màxima del 8%, descomptant ja les places d'estabilització convocades en els passats processos selectius de 2021. A això, a més, caldria sumar les places de taxa de reposició d'efectius per a cobrir les jubilacions de personal docent d'aquests anys. El total de places d'estabilització per a complir amb els acords seria de 88.791, al que cal afegir una reposició prevista fins a 2024 de 36.898, per a un total de places a convocar de 125.689. Així mateix, cal tenir en compte les 3.816 places que han quedat desertes en les oposicions de 2021.

Les places que es plantegen són les que falten per convocar, ja que algunes CCAA tenen aprovades places en oferta d'ocupació pública pendents de convocatòria en 2022. No obstant això, el total no ascendeix a molt més de 15.000 en tot l'Estat, amb el que la majoria de les places necessàries estan per negociar i aprovar per a poder ser convocades en 2024.

PAS educatiu

Igual que per al personal docent, en la Taula 6 es recull la temporalitat del personal d'administració i serveis, incloent personal funcionari i personal laboral, i les places necessàries per a complir l'objectiu.

	Total PAS temporal	Total	% temporalitat	8% de temporalitat	Diferència
Andalusia	4.119	14.550	28,31%	1.164,00	2.955,00
Aragó	1.366	2.653	51,49%	212,24	1.153,76
Astúries, Principat de	564	1.214	46,46%	97,12	466,88
Balears, Illes	352	1.105	31,86%	88,40	263,60
Canàries	2.276	4.050	56,20%	324,00	1.952,00
Cantàbria	229	776	29,51%	62,08	166,92
Castella i Lleó	745	2.986	24,95%	238,88	506,12
Castella-La Manxa	824	3.321	24,81%	265,68	558,32
Catalunya	4.375	6.508	67,22%	520,64	3.854,36
Comunitat Valenciana	2.289	3.691	62,02%	295,28	1.993,72
Extremadura	1.315	2.851	46,12%	228,08	1.086,92
Galícia	1.540	3.691	41,72%	295,28	1.244,72
Madrid	5.005	7.867	63,62%	629,36	4.375,64
Múrcia, Regió de	809	1.870	43,26%	149,60	659,40
Navarra (Comunitat Foral de)	514	805	63,85%	64,40	449,60
País Basc	1.534	2.185	70,21%	174,80	1.359,20
Rioja, La	182	484	37,60%	38,72	143,28
Ceuta	3	33	9,09%	2,64	0,36
Melilla	5	27	18,52%	2,16	2,84
Exterior	0	21	0,00%	1,68	-1,68
Total	28.046	60.688	46,21%	4.855,04	23.190,96

Taula 6. Temporalitat del personal d'administració i serveis al gener de 2020, segons el Butlletí Oficial de Funció Pública.

Com es pot observar, el percentatge de temporalitat en aquest sector és immens, sent la situació de les diferents categories professionals heterogènia, perquè fins i tot hi ha categories que mai han tingut processos selectius i la precarietat dels quals és gairebé completa.

És necessari convocar en aquest nou procés 23.191 places d'estabilització a les quals caldria sumar les corresponents a la reposició.

Informe oposicions docents 2021

Necessitat de modificar el model d'accés i l'ingrés a la funció pública docent

El model d'accés a la funció pública requereix d'una revisió. Així ho ha defensat **CCOO** en multitud de fòrums des de fa anys, i per aquesta mateixa raó, en l'acord subscrit per **CCOO** sobre el **Pla de xoc per a reduir la temporalitat en les administracions públiques**, el sindicat va pressionar per a la inclusió d'alguns aspectes que obliguen i/o permeten la introducció de canvis en el model d'accés, com la celebració d'una única prova, proves no eliminatòries o l'augment del valor de l'experiència, reivindicacions històriques de **CCOO**.

Aquesta necessitat de reformar el model d'accés se sustenta en els resultats dels últims processos selectius, que apunten clarament a la urgència de la seva modificació i del RD 276/2007 en la direcció proposada per **CCOO**.

Cada plaça deserta és un insult a les 215.481 persones aspirants: les proves han de ser no eliminatòries

En les oposicions celebrades en 2021 han tornat a quedar places desertes. En aquest cas, de les 28.226 places convocades han quedat 3.816 sense cobrir, és a dir, un 14% de les ofertes, tot això a pesar que el nombre d'aspirants ha estat de 215.481.

12

Novament, un dels cossos més damnificats, amb un 23% de les places desertes, torna a ser el de professors i professores de Formació Professional, amb l'agreujant de ser un moment en el qual les administracions educatives es plantegen el procediment per a la seva integració en el cos de professors de Secundària.

En la Taula 6 es pot veure la distribució de les places vacants per CCAA i cossos.

Cos	Aspirants	Places convocades	Places desertes	% de places desertes
Infantil Primària	11.250	2.732	186	7%
Educació Secundària	168.492	20.293	2.478	12%
Formació Professional	26.787	4.391	1.017	23%
Escoles Oficials d'Idiomes	2.859	291	51	18%
Música i dansa	2.082	160	50	31%
Taller d'Arts plàstiques i disseny	4.011	359	34	9%
Total	215.481	28.226	3.816	14%

Taula 7. Distribució de les places vacants per CCAA i cossos.

El concurs oposició és una carrera d'obstacles: es fa necessari simplificar les proves, reduir el nombre d'aspirants per tribunal i implementar exàmens no eliminatòris

Una altra de les conclusions rellevants que demostren els resultats dels processos selectius en la present convocatòria és que el concurs oposició, sustentat en una fase d'oposició i una altra de concurs, en la pràctica es desvirtua, de tal manera que en molts casos s'anul·la la de concurs, és a dir, aquella en la qual s'al·leguen els mèrits d'experiència i formació, i, per tant, obté la plaça aquell que aprova l'examen, independentment de si la seva experiència docent és molta o poca, o de si pot o no al·legar mèrits en la formació.

Així, del total de persones que aspiren a l'obtenció d'una plaça, el 85,9% no aconsegueix superar la primera part de la prova i el 87,1% és expulsat del procediment abans de poder al·legar els mèrits que ha obtingut per la via de la formació o de l'experiència docent.

El resultat és que en un procés selectiu amb format de concurs oposició, en comunitats autònomes com Astúries, en 8 de les especialitats convocades hi ha menor o igual nombre d'aspirants en finalitzar l'oposició que places i, per tant, la fase de concurs perd tota la importància. És a dir, a Astúries, en 8 de les 26 especialitats convocades no aplica la fase de concurs per a l'obtenció de la plaça. Aquesta mateixa circumstància ocorre en nombroses CCAA: a Balears, en 44 de les 61 especialitats convocades; a Castella i Lleó, en 18 de les 34; a Madrid, en 37 de les 106, per esmentar només algunes.

En el seu conjunt, i havent analitzat les dades de 12 CCAA i una ciutat autònoma, en el 34% de les especialitats convocades no hi ha una fase de concurs real i, per tant, en la pràctica, queden soscavats els principis de mèrit i capacitat continguts en la Constitució.

Si entenem que una fase de concurs real solament es produeix si finalitzen el procés almenys dos aspirants per cada plaça convocada, les dades són escandaloses: tan sols en el 19% de les especialitats convocades arriben a la valoració de mèrits dos o més persones per cada plaça; o, dit d'una altra manera, en el 81% dels casos, el concurs oposició està pervertit.

Resulta molt difícil, almenys en termes estadístics, fer recaure la responsabilitat d'aquests resultats en els i les 215.481 aspirants que es presenten a aquests processos selectius. És a dir, no es pot atribuir la responsabilitat a aquelles persones aspirants que són expulsades del procés prematurament, màximament quan es juguen el seu present i el seu futur laboral, i, a més, en la majoria dels casos tenen una dilatada experiència docent.

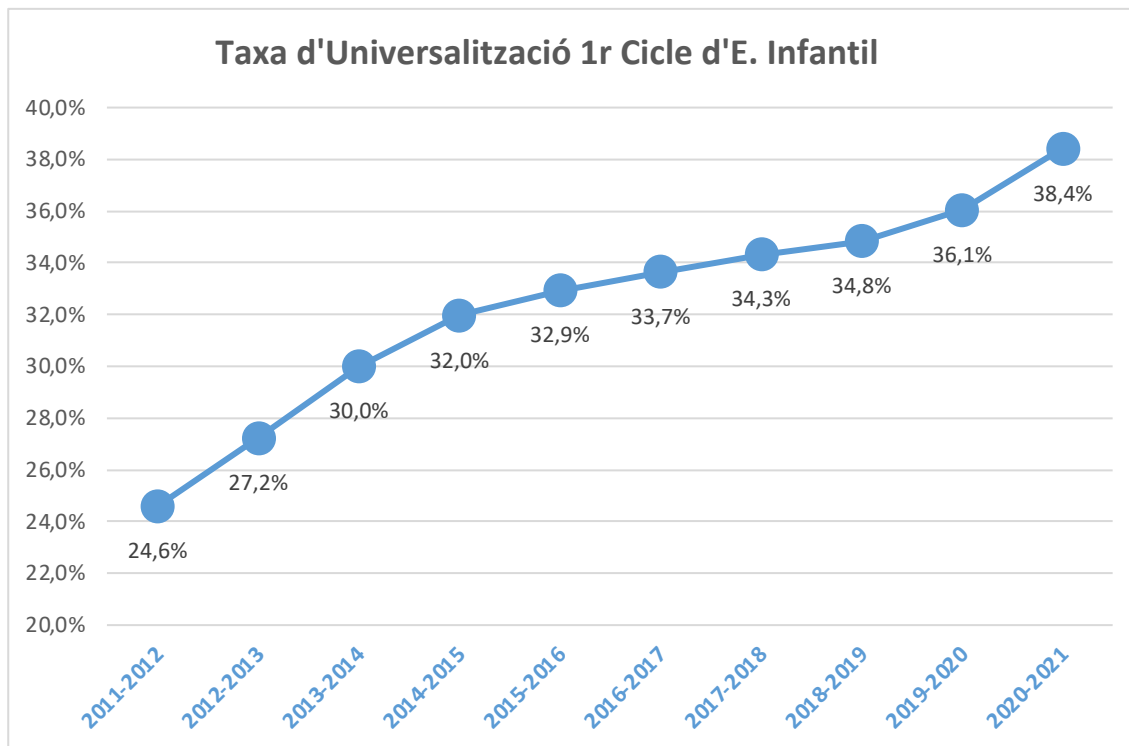
L'explicació més plausible és la combinació de la complexitat i quantitat de les proves, el sistema eliminadori, l'excés d'aspirants per cada tribunal i els terminis massa curts que estableix l'Administració per a la fase d'oposició. En aquestes circumstàncies, les persones integrants dels tribunals es veuen, en molts casos, obligades a augmentar el sedàs i excedir l'exigència per a reduir el nombre d'aspirants que accedeixen a la segona part i, per tant, ajustar-se de manera adequada als requisits del tribunal.

Universalització de l'educació per la via de la creació de places públiques

Un dels reptes més importants que aborda el sistema educatiu espanyol és el d'aconseguir l'escolarització universal en l'ensenyament públic de 0 a 18 anys. Molts experts i expertes han assenyalat la necessitat d'avançar substancialment en l'escolarització de l'alumnat de 0-2 anys com a mecanisme per a reduir desigualtats socials i educatives, i com a mitjà de prevenció de les altes taxes de fracàs i abandó escolar que afronta el nostre sistema educatiu.

En aquest context, el Ministeri d'Educació i Formació Professional va anunciar la creació de 21.000 places fins a 2024 per a l'educació 0-3 (es destinen en els Pressupostos Generals de l'Estat en 2021, 200 milions) i 200.000 places per a la FP a través del pla de modernització de la Formació Professional que s'estén durant un període de quatre anys: de 2021 a 2024.

Cal preguntar-se, per tant, si aquestes places, de complir-se la seva creació, són suficients i si satisfan el repte de la universalització de l'educació; i, en cas negatiu, plantejar-se quina inversió es requereix. Com s'observa a continuació, la taxa d'escolarització del primer cicle d'Educació Infantil no ha parat de créixer en l'última dècada, situant-nos en l'actualitat en el 38,4%.



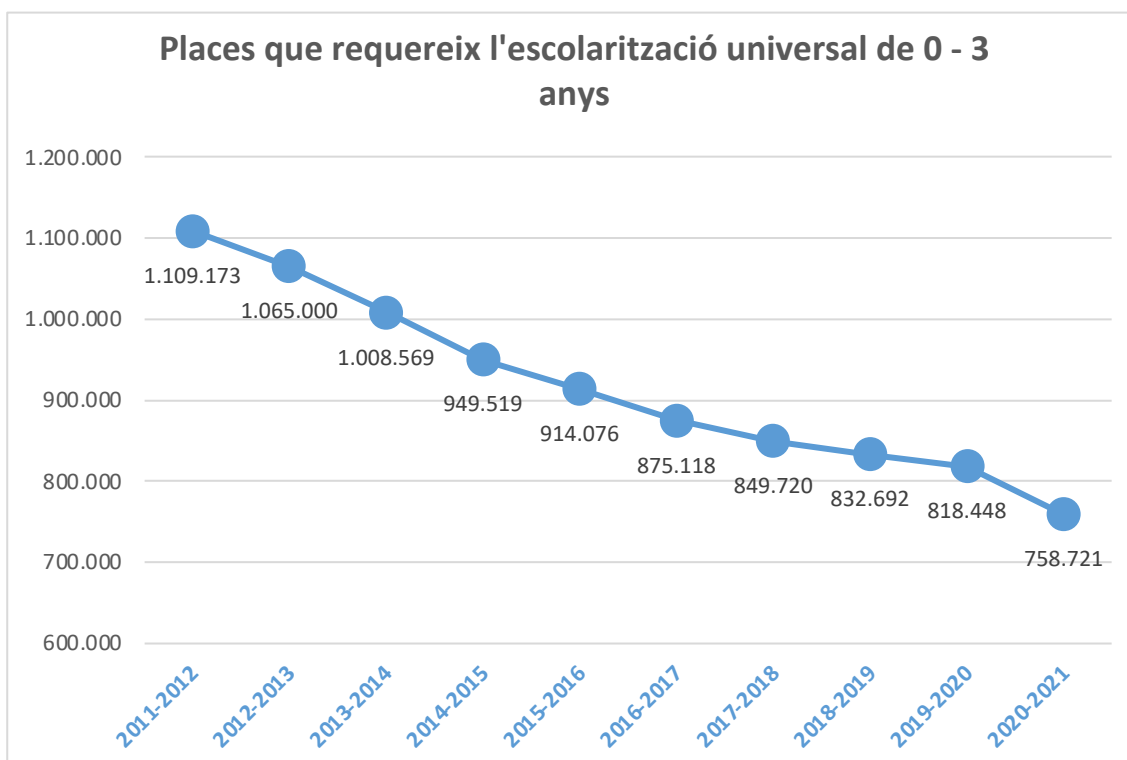
Gràfic 1. Evolució de la taxa d'escolarització del primer cicle de E. Infantil del curs 2011-2012 a 2020-2021.

No obstant això, el percentatge d'alumnat no escolaritzat augmenta significativament quant menor és l'edat, estant escolaritzat tan sols 1 de cada 10 nens menors d'un any, 1 de cada 3 d'1 a 2 anys i entorn d'1 de cada dos d'entre 2 i 3 anys.

	Alumnat escolaritzat	Percentatge
Menys d'1 any	47.716	10,16%
D'1 any	166.109	35,37%
De 2 anys	255.780	54,47%

Taula 8. Percentatge d'alumnat escolaritzat entre 0 i 3 anys. Dada obtinguda del curs escolar 2019-2020 (MEFP).

Les dades indiquen que, per a igualar l'escolarització en el primer i el segon cicle d'Educació Infantil, faria falta la creació de 818.448 places si es pretén aconseguir una taxa d'escolarització igual a la del segon cicle d'Infantil (94,1%) per al curs 2019-2020 (últim curs escolar en el qual el Ministeri ha aportat dades definitives).



Gràfic 2. Càlcul del número places requerides per a equiparar el primer i segon cicle d'Infantil.

Des de CCOO sempre hem defensat que la universalització del primer cicle d'Infantil ha d'abordar-se des de l'ampliació dels centres d'Educació Infantil i Primària, i per tant ha d'iniciar-se amb intensitat en Infantil de 2 anys. Per això, planegem dos escenaris possibles:

Escenari 1:

- 1 any: escolaritzat el 50%.
- 2 anys: escolaritzat el 75%.
- 3 anys: escolaritzat el 100%.

Escenari 2:

- 1 any: escolaritzat el 70%.
- 2 anys: escolaritzat el 85%.
- 3 anys: escolaritzat el 100%.

Així, aconseguir l'Escenari 1 suposaria la creació de 496.435 places més i la contractació de 85.082 docents (mestres i/o educadors/es infantils). En termes de salaris i cotitzacions socials, la inversió aconseguiria els 2.947.270.654 d'euros, sent el cost total de la creació de les places de 4.727.945.272 euros.

Escenari 1	Nombre de places que es requereix crear	Plantilla necessària (mestres i/o educadors/es infantils)
0-1 anys	166.960	41.740
1-2 anys	155.904	25.984
2-3 anys	173.571	17.358

Taula 9. Detall de places requerides d'alumnat i plantilla segons l'Escenari 1 plantejat per CCOO.

En l'Escenari 2, el nombre de docents (mestres i/o educadors/es infantils) que requereix ser contractat és de 113.706 per a la creació d'un total de 625.240 places, la qual cosa en termes d'inversió suposa, en salaris i cotitzacions socials, 3.938.806.840 euros, i en cost per places, 5.954.661.188 euros.

Escenari 2	Nombre de places que es requereix crear	Plantilla necessària (mestres i/o educadors/es infantils)
0-1 años	252.830	63.208
1-2 años	198.839	33.140
2-3 años	173.571	17.358

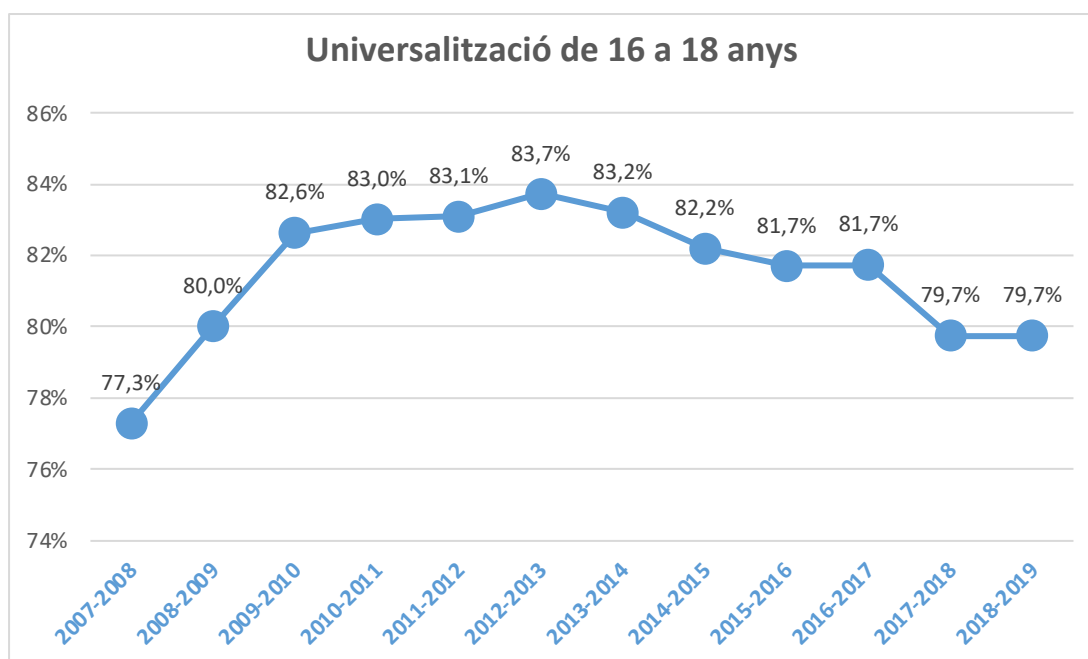
Taula 10. Detall de places requerides d'alumnat i plantilla segons l'Escenari 2 plantejat per CCOO.

16

Edat no obligatòria dels 16 als 18 anys

En l'edat no obligatòria dels 16 als 18 anys també queden tasques per fer. La taxa d'universalització ha crescut i decrescut en aquests últims 10 anys, havent-se estancat des de fa temps en 79,7%, sent necessari donar cabuda a 187.048 estudiants més entre Batxillerat i Formació Professional de Grau Mitjà per a aconseguir una taxa d'escolarització del 100%. Aquest procés d'universalització ha de dur-se a terme en els centres educatius públics, incrementant de manera decisiva l'oferta pública d'FP.

El nombre de docents necessaris seria de 16.760. En termes de salaris i cotitzacions socials, es requeriria una inversió de 672.822.466,1 euros.



Gràfic 3. Evolució de la taxa d'universalització entre els cursos 2007-2008 i 2018-2019.

Privatització del sistema educatiu, especialment en els ensenyaments no obligatoris

L'educació ha sofert en les últimes dècades un notori procés de privatització. CCOO ha defensat l'escola pública com a eix vertebrador del sistema educatiu i element central que ha de permetre'ns enfrontar la segregació escolar.

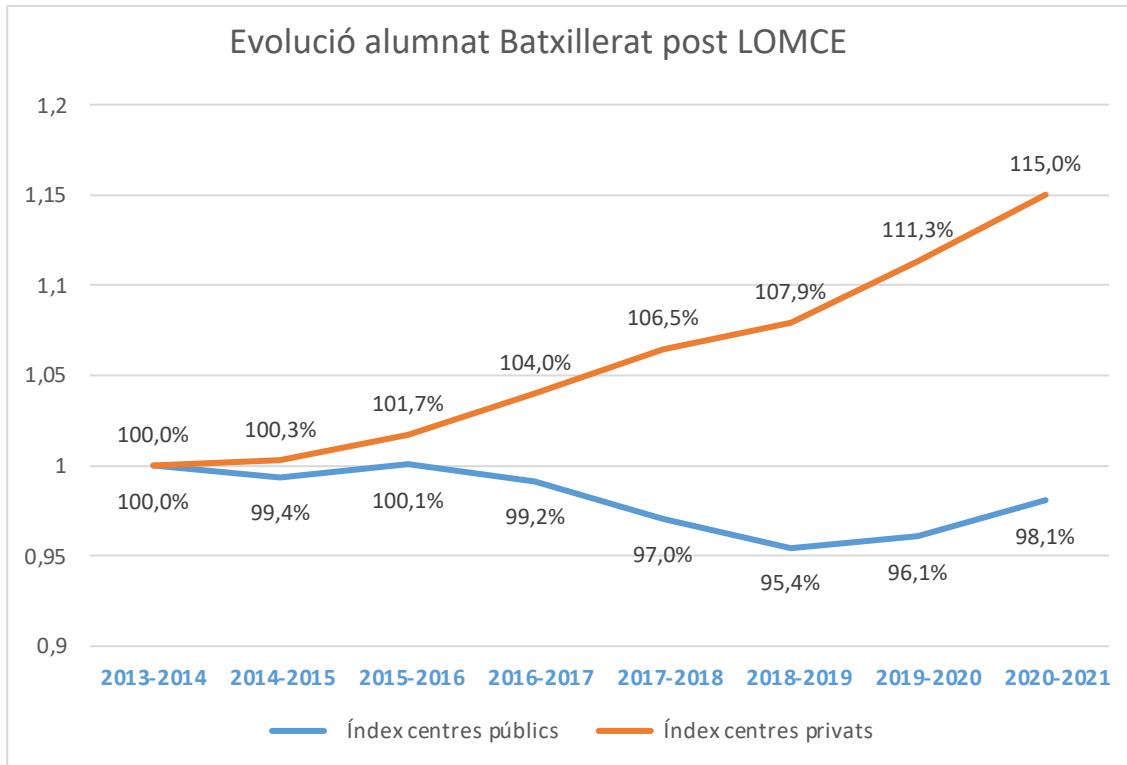
No obstant això, durant els últims 10 anys, i en particular des de la posada en marxa de la LOMCE, hem estat testimonis d'un corrent privatitzador. Havent-se bolcat durant molts anys en el creixement a través de la concertació dels ensenyaments obligatoris (dels 6 als 16 anys), centren la seva atenció ara, i en l'última dècada, a buscar noves fórmules privatitzadores en nínxols diferents. Així, en l'intent de conquesta d'aquests nous nínxols, alguns dels i les nostres gestores polítiques van introduir els “xecs bebès”, “xecs guarderia” o “xecs Batxillerat”, que són simples formes encobertes de transferències econòmiques a les empreses gestores de l'educació, i fins i tot van impulsar variables de desigualtat i segregació escolar com el “bilingüisme privatitzador”.

Aquestes fórmules han estat, per desgràcia del públic, i malgrat les resistències de CCOO i altres organitzacions defensores de l'equitat, eficaces. Aquestes polítiques privatitzadores han acompanyat i complementat l'augment de la despesa pública destinada a concerts i subvencions, que des de l'aprovació de la LOMCE fins a 2019 s'ha incrementat en un 18%, la qual cosa suposa una pujada de més de 1.000 milions d'euros (2019) si ho comparem amb la dada de 2013.

En els gràfics que apareixen a continuació, i sustentant-se en dades oficials del Ministeri d'Educació i FP, es taxa l'avanç de la privatització dels ensenyaments no obligatoris del sistema educatiu no universitari des del curs escolar 2013-2014:

- **En Batxillerat**, el nombre d'estudiants va créixer globalment un 15% en vuit cursos escolars, mentre que, en el mateix període, les aules públiques de Batxillerat van perdre un 1,9% del seu alumnat. És a dir, un diferencial en detriment de la pública de gairebé el 17%. Dit en valors nets,

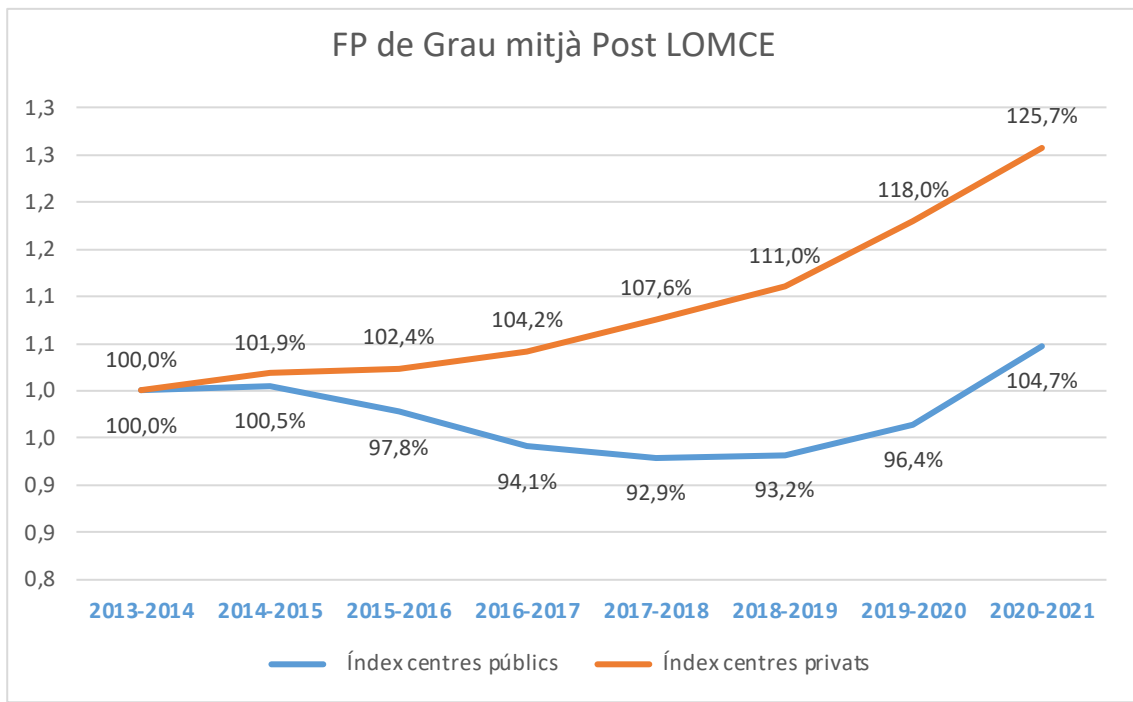
la pública va perdre entorn de 9.000 alumnes, mentre que la privada va incorporar a més de 24.000. Aquest diferencial, que en algunes comunitats supera el 50%, com en el cas de Múrcia, s'explica a través de polítiques privatitzadores que, en molts casos, són una transferència de diners públics que no va a les famílies, sinó a les empreses gestores dels centres privats.



Gràfic 4. Evolució de l'alumnat matriculat en Batxillerat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

- En **Formació Professional**, el creixement net de l'alumnat ha estat substancial en tots dos graus, Mitjà i Superior.

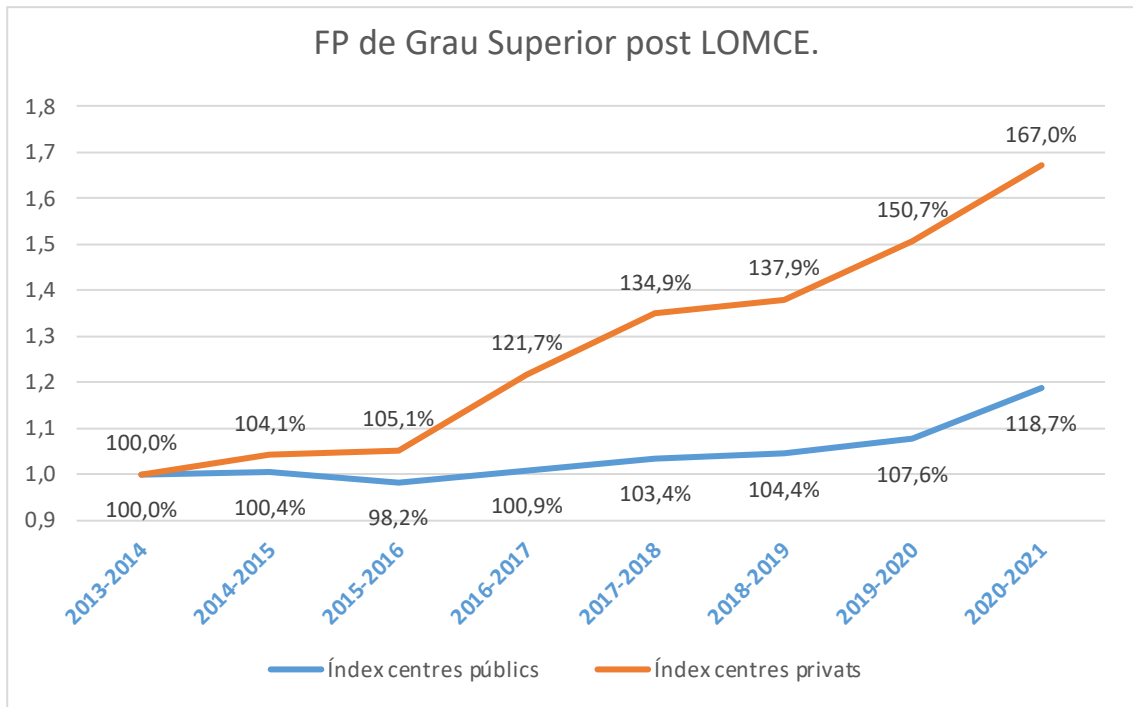
Segons les estadístiques oficials, en 2020-2021 van cursar el Grau Mitjà d'FP 336.435 estudiants, gairebé 6.000 més que en el curs 2013-2014 (330.749 matrícules) i 86.929 més que en 2008-2009. No obstant això, els beneficis d'aquest creixement net són reportats, novament i igual que en el Batxillerat, per les empreses privades gestores, com es pot veure en el Gràfic 5.



Gràfic 5. Evolució de l'alumnat de Formació Professional de Grau Mitjà matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

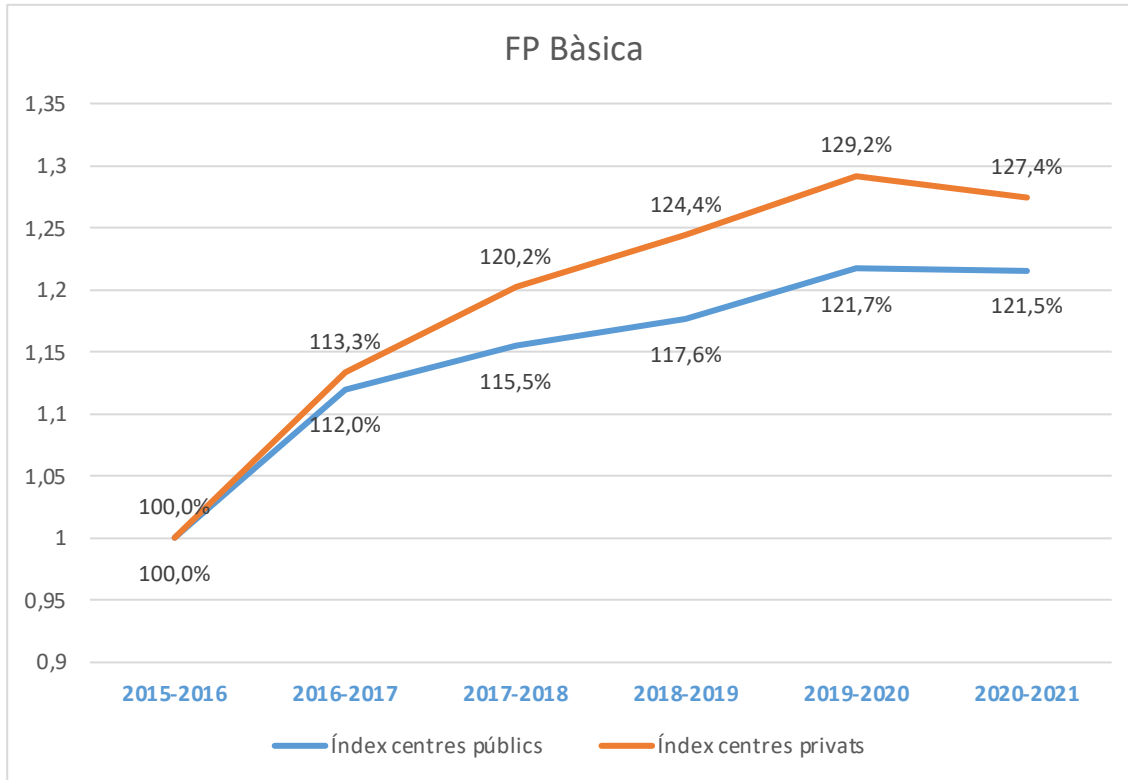
Així, en aquests últims vuit cursos escolars, l'alumnat matriculat en centres privats ha crescut un 25,7%, mentre que l'augment en centres públics és tan sols de 4,7%. Novament, un diferencial que supera el 20% en favor de la privada.

Si posem l'accent en l'evolució de les matrícules en el cas de l'alumnat de Grau superior, la situació és encara més greu. La matrícula privada ha crescut un 67% en vuit anys, mentre que la pública solament s'ha incrementat un, comparativament raquític, 18,7%, sent el diferencial de creixement entre l'una i l'altra del 50% en favor de la privada.



Gràfic 6. Evolució de l'alumnat de Formació Professional de Grau Superior matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

Finalment, i en relació amb la Formació Professional, a través dels programes d'FP Bàsica es continua i intensifica, més si cap, la privatització dels ensenyaments. Si bé augmenta significativament el nombre d'estudiants escolaritzats, novament són els ensenyaments privats els que es beneficien en major mesura, amb un creixement del 27,4% enfront del 21,5% dels públics.



20

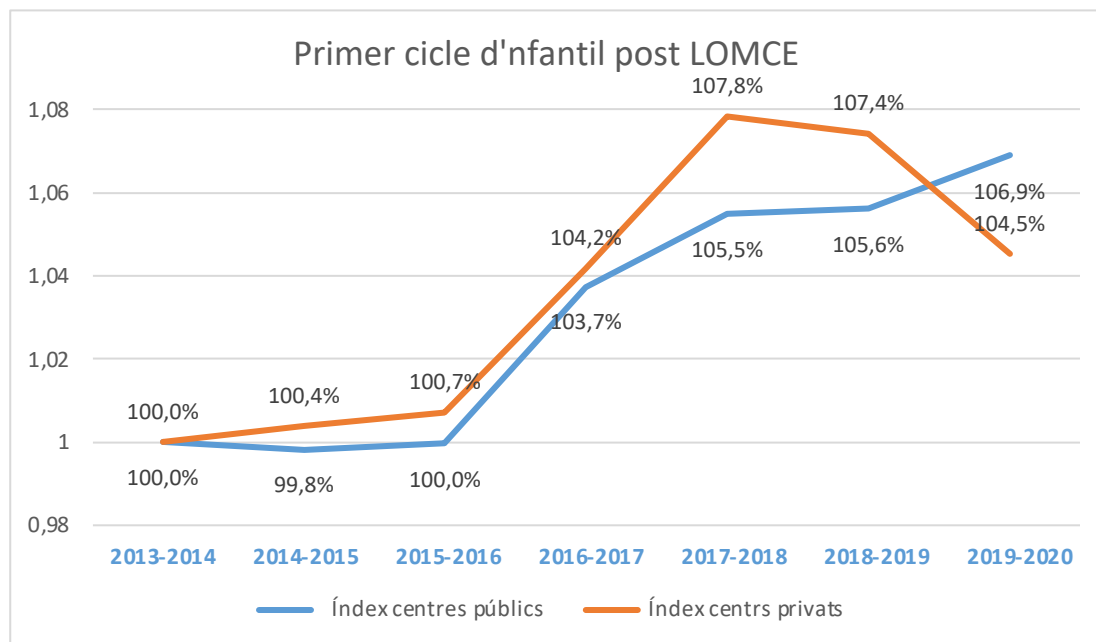
Gràfic 7. Evolució de l'alumnat de Formació Professional Bàsica matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2015-2016.

• **En l'Educació Infantil** l'anàlisi resulta més complex, però la conclusió és igualment dramàtica entre altres coses perquè en el primer cicle d'Infantil 0-3 anys la privatització ha avançat tant en algunes CCAA que, en la pràctica, l'ensenyament públic no existeix, a pesar que les estadístiques semblen reflectir el contrari. Això és perquè les noves –i no tan noves– fórmules privatitzadores en aquesta etapa, com la “gestió indirecta” de centres públics, es reflecteixen en les estadístiques com a “centres públics”, a pesar que en molts casos són gestionats per grans empreses privades.

Per posar un exemple il·lustratiu, la Comunitat Autònoma de Madrid posseeix en l'actualitat tan sols 57 escoles públiques de gestió directa, a les quals se li pot sumar alguna escola infantil més de manera gairebé anecdòtica. L'Ajuntament de Madrid, per exemple, compta amb dues escoles infantils públiques de gestió directa. No obstant això, aquestes mateixes administracions tenen 135 escoles infantils i set cases de nens de gestió indirecta, en el cas de la Comunitat Autònoma; a les quals caldria afegir 126 escoles infantils i 128 cases de nens de gestió indirecta vinculades als ajuntaments. Totes aquestes escoles infantils i cases de nens i nenes, concertades, engrosseixen en les estadístiques oficials l'apartat d'escoles públiques sense ser-ho. Per tant, l'increment d'escoles infantils i cases de nens concertades fan créixer falsament els percentatges dels centres públics.

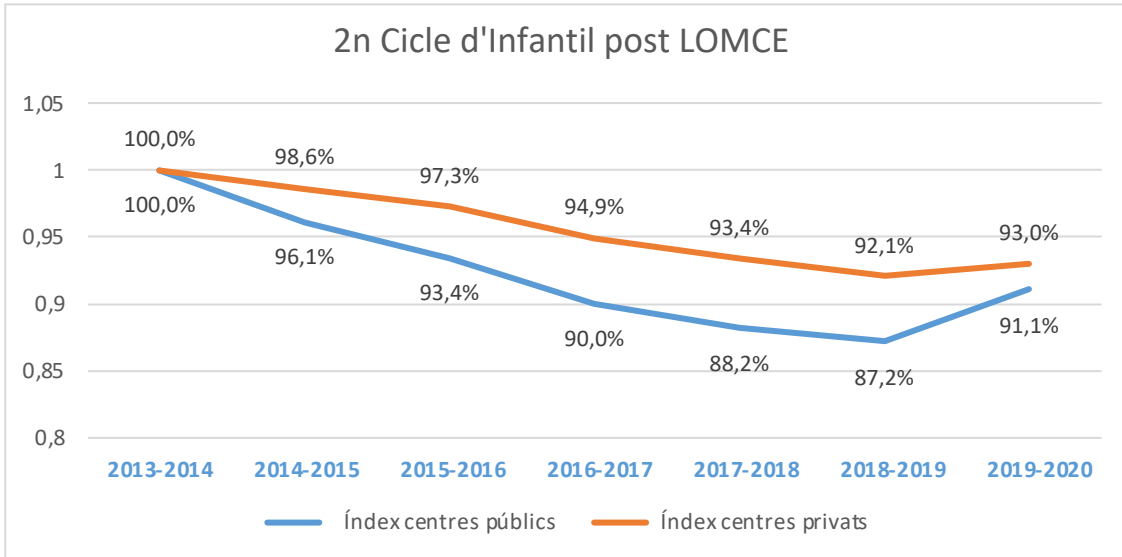
A pesar que, pel descrit anteriorment, les estadístiques de les escoles públiques estan falsament inflades, les dades indiquen un creixement molt substancial de la privatització del sistema també en les edats de 0 a 2 anys.

En el gràfic següent s'observa un decreixement vegetatiu global de la població de 0 a 6 anys des del curs escolar 2013-2014. No obstant això, mentre l'educació privada en l'etapa només decreix un 3,3%, la pública cau gairebé el doble, arribant a ser el diferencial del 7% en detriment d'aquesta última. En el període de temps contemplat en el gràfic, l'escola pública va deixar d'escolaritzar a 107.601 nens i nenes.



Gràfic 8. Evolució de l'alumnat d'Educació Infantil matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

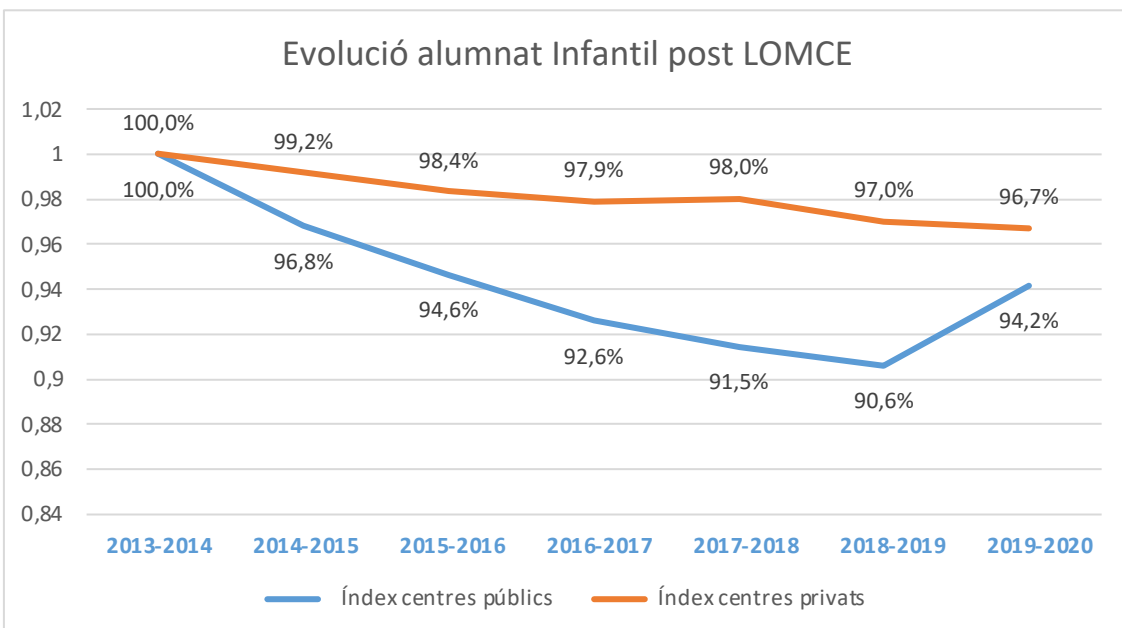
Si centrem la nostra atenció en el segon cycle d'Educació Infantil, tornem a comprovar que, durant els anys de vigència de la LOMCE, la diferència de creixement en nombre d'alumnes va arribar a ser del 5% en favor de la privada, de manera que només un moment tan particular com l'inici de la pandèmia ha permès revertir la tendència privatitzadora, que s'explica segurament per la quantitat de pares i mares que, en situació d'expedient de regulació temporal d'ocupació (ERTO), havent perdut el seu treball o en circumstàncies econòmiques i personals difícils, van decidir que els seus fills i filles abandonessin les escoles privades i s'incorporessin a centres de titularitat pública.



22

Gràfic 9. Evolució de l'alumnat del 2n cycle d'Educació Infantil matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

En el primer cycle d'Educació Infantil, el creixement net en les taxes d'escolarització ha beneficiat fonamentalment a les escoles infantils i cases de nens privades, que van arribar a créixer per sobre del 7%. No obstant això, aquesta dada seria significativament superior si incorporàssim les escoles de gestió indirecta a l'índex de centres privats. Novament, la tendència privatitzadora es mitiga en moments de sofriment social i econòmic de les famílies, com és el cas dels dos últims cursos escolars de pandèmia.



Gràfic 10. Evolució de l'alumnat del 1r cycle d'Educació Infantil matriculat en centres públics i privats a partir del curs 2013-2014.

Conclusions i propostes de CCOO

La pandèmia ha posat de manifest, més que mai, les mancances del nostre sistema educatiu, igual que ha succeït en altres serveis essencials. Hem d'aprofitar els aprenentatges i assumir els reptes que ens planteja el context actual, entenent que és necessari que millorem de forma estructural i permanent el sistema a tots els nivells.

La baixada de ràtios i l'increment de recursos, malgrat no haver estat suficient, ha demostrat la seva eficàcia i hem de continuar progressant en aquesta línia per a millorar la qualitat educativa, especialment per a l'alumnat més vulnerable. No és el moment de retallar, sinó d'incrementar la inversió.

És necessari reforçar l'educació pública invertint més recursos, perquè és l'única forma de garantir el dret a l'educació en condicions d'igualtat, i incrementar els mecanismes de coordinació entre el Ministeri i les comunitats autònomes, amb la finalitat d'aconseguir un sistema educatiu de major qualitat i més equitatiu en tot l'Estat.

Les principals propostes de **CCOO** son:

1. Aconseguir un compromís de totes les administracions educatives per a l'increment de la inversió en educació amb l'objectiu de baixar de manera permanent les ràtios d'estudiants per grup, augmentar l'oferta de places educatives públiques i incrementar les plantilles de professorat i PAS educatiu.
2. Establir mecanismes per a frenar i revertir els processos de privatització dels ensenyaments no universitaris.
3. Crear un fons de cohesió territorial, distribuït en funció de la diferent situació de les comunitats autònomes, amb un model de finançament compartit.
4. Posar en funcionament una comissió dins de la Conferència Sectorial, que permeti el seguiment dels fons destinats a Educació en les diferents CCAA.
5. Aposta decidida pel diàleg social i la negociació col·lectiva de totes les administracions educatives per a acordar les mesures i distribuir els recursos, amb transparència en les dades.
6. Millorar la situació laboral i retributiva del professorat i del PAS educatiu, que en la actualitat està fent un enorme esforç per mantenir l'equitat i la qualitat, en molts casos sense els recursos adequats. Especialment és necessari millorar les condicions del professorat pel que fa a la jornada lectiva, qüestió en la qual existeixen moltes diferències entre les comunitats autònomes.
7. Situar la temporalitat de les plantilles per sota del 8% i posar les mesures perquè no torni a pujar, bandejant definitivament la precarietat de l'ocupació pública en educació. Per això és necessari eliminar la taxa de reposició d'efectius i establir sistemes d'ingrés i accés a l'ocupació pública que permetin al personal temporal establir el seu lloc de treball.

8. Incrementar de manera significativa la inversió en FP, per a millorar i augmentar l'oferta de places i les dotacions materials i humanes en els centres educatius públics.
9. Universalitzar les etapes no obligatòries a través de la creació de places públiques.
10. Incrementar els recursos generals i específics per a atendre la diversitat de l'alumnat en totes les etapes i ensenyaments, i enfortir els serveis d'orientació psicopedagògica i educativa. Aquesta qüestió és d'especial rellevància i es necessiten recursos específics per a diferents perfils d'alumnat.

CCOO continuarà treballant, actuant i mobilitzant-se, juntament amb la resta de la comunitat educativa, per a millorar el sistema educatiu i les condicions de treball dels seus professionals.

